

громадян. Названі чинники призвели до значного недоотримання податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток від комунальних підприємств.

Однак, варто виділити позитивні зміни у фіскальній політиці, що стосуються процесів децентралізації, зокрема з 1 січня 2015 р. відповідно до Закону України від 28.12.2014 р. № 71 – VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» запроваджено акцизний податок з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти та інше паливо), ставки якого встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках від вартості (з ПДВ), у розмірі 5 % [2]. Податок змінив збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства і став потужним інструментом залучення додаткових фінансових ресурсів до місцевих бюджетів. Зокрема у 2015 році до місцевих бюджетів надійшло 6545 млн. грн. що становить більше 5% всіх доходів місцевих бюджетів України [1], тоді як у 2014 році доходи місцевих бюджетів від акцизного податку становили лише 159 млн грн., а це в 41 раз менше ніж в 2015 році.

Зазначимо, що акцизний податок з роздрібною торгівлі не повністю компенсував податок на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів, зокрема у 2015 році порівняно з 2014 роком місцеві органи влади отримали на 14000 млн. грн. менше, тоді як акцизного податку надійшло лише 6,5 млрд. грн., різниця становить 7,5 млрд. грн. Тому, незважаючи на політику децентралізації, місцеві бюджети втрачають потужний фінансовий ресурс для реалізації своїх соціальних функцій.

Як висновок, для реалізації фіскальної децентралізації необхідні комплексні заходи, які неповинні суперечити задекларованим намірам. Адже, поставши перед необхідністю об'єднання територіальних громад, останні спіткнулися з великими фінансовими проблемами, які не дають змоги бути по справжньому незалежними. Отримані фінансові важелі є недостатніми для здійснення якісної соціальної політики, реформування медичної, освітньої, соціальної сфер, а це призводить до зниження рівня життя населення, занепаду освіти та загрози існування здорової української нації.

Література:

1. Доходи (Зведений бюджет України) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/budget/revenue/>.

2. ДП в Оболонському районі ГУ ДФС у м. Києві. Акцизний податок з роздрібною торгівлі підакцизними товарами [Електронний ресурс] / ДП в Оболонському районі ГУ ДФС у м. Києві – Режим доступу до ресурсу: <http://obolon.kievcity.gov.ua/content/akcyznyy-podatok-z-rozdribnoi-torgivli-pidakcyznymy-tovaramy.html>.

Іван МЕДВЕЦЬКИЙ

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ: МАКРОФІНАНСОВІ АСПЕКТИ

Економіка загалом, і фінанси зокрема на всіх рівнях економічної системи мають циклічний характер свого розвитку. Загально прийнято, що циклічність розвитку економіки та фінансів визначається цілим рядом методологічних інструментів. Одним з таких класичних інструментів є — середньострокова та довгострокова волатильність макроекономічних і макрофінансових показників. Макропоказники визначають: (1) рівень зростання / падіння валового внутрішнього продукту; (2) зростання / падіння рівня життя населення; (3) стан фінансової загалом, та боргової зокрема безпеки держави; (4) інші позиції. Методологія розрахунку макроекономічних і макрофінансових показників за своїм аналітико-інформативним впливом має фундаментальне значення.

Тим не менш, в економічній науці загалом, та фінансовій зокрема, на нашу думку, недостатньо глибоко досліджені позиції макроекономічних і макрофінансових показників.

Макропоказники є фундаментальною домінантою як бюджетного, так і макрофінансового планування. Методологією розрахунку макроекономічних і макрофінансових показників займаються міжнародні організації, окремі держави, наукові установи. Організація Об'єднаних Націй здійснила значний внесок у розробки напряму «Система національних рахунків» («СНР») і представила світу ряд аналітичних доповідей, такі як: «Вимірювання національного доходу та будівництво соціальних рахунків» (1947 р.) [1], «Система національних рахунків і допоміжних таблиць» (1953 р.) [2], «Система національних рахунків» (1968 р.) [3] та інші. Кожна наступна праця була, в деякій мірі, еволюційним продовженням попередньої. Вищезазначені доповіді Організації Об'єднаних Націй у свій історичний період мали важливе значення для розвитку напряму «Система національних рахунків».

Система національних рахунків і відповідно до неї макропоказники складають основу для бюджетного та макрофінансового планування. Для ефективного розвитку країни їм необхідно приділяти достатню фахову увагу. В свою чергу, макрофінансове планування за своєю економічною природою є значним теоретичним та практичним напрямом публічних фінансів. Рівень якості макрофінансового планування держави має безпосередній вплив на її розвиток. Цей важливий напрям можна розглядати з багатьох сторін, ми, в свою чергу, зупинимося на ньому — як на фундаментальному інструменті планування розвитку держави. Мова йде, в першу чергу, про роль і значення макрофінансового планування як стратегічного інструменту у розвитку країни. Макрофінансове планування, в значній мірі, включає в себе всю фінансову систему держави, тому, вважаємо, що при використанні, сьогодні, в повній мірі можливостей макрофінансового планування можна суттєво покращити стан української економіки та фінансів, рухатися у напрямку їх макростабілізації, а через деякий час, за сприятливих умов, і економічного зростання.

Для ефективного бюджетного та макрофінансового планування, на нашу думку, цікавим є вивчення досвіду складання зведеного балансу фінансових ресурсів і витрат держави в плановій економічній системі. У ХХ столітті науковцями було представлено цілий ряд публікацій, в яких розкриті ті чи інші позиції «зведеного балансу фінансових ресурсів і витрат держави» [4, С. 81]. Цей досвід є важливим з позицій ефективності бюджетного та макрофінансового планування, методології розрахунку макроекономічних і макрофінансових показників, планування середньострокового та довгострокового розвитку країни. Звичайно, досвід держави з плановою моделлю економіки складно, та й, на нашу думку, не потрібно в повній мірі імплементувати в українську економіку. Але, враховуючи цей унікальний досвід, необхідно імплементувати тільки ці позиції, які виведуть бюджетне та макрофінансове планування України на вищий позитивно якісний рівень, з урахуванням особливостей українських реалій, та відповідної ринкової економіки.

Підсумовуючи все вищезазначене, вважаємо, що макроекономічні та макрофінансові аспекти в теорії бюджетного планування є важливими. Але, при тому, їх значущість, на нашу думку, в тій чи іншій мірі є недооціненою. Макроекономічним і макрофінансовим аспектам необхідно більше уваги, ніж та, яка, сьогодні, їм приділена. Вважаємо, що для розвитку теоретичних засад бюджетного планування в контексті їх макроекономічних та макрофінансових аспектів потрібно: *по-перше*, здійснювати глибокі наукові методологічні дослідження для подальших розробок макроекономічних і макрофінансових показників; *по-друге*, наукові та практичні дослідження «макрофінансового планування» є важливими для ефективного розвитку країни; *по-третє*, в силу історичних подій, дещо забутий напрям «зведений баланс фінансових ресурсів і витрат держави» має реальну практичну перспективу у підвищенні бюджетного та макрофінансового планування української держави. Реалізація представлених напрямів удосконалення бюджетного і макрофінансового планування в цілому може вивести українську економіку та фінанси на вищий якісний рівень.

Література:

1. United Nations «Measurement of National Income and the Construction of Social Accounts» (Report of the Sub-Committee on National Income Statistics of the League of Nations Committee of Statistical Experts) (Appendix :